

Т. Г. Затонацька

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ В УКРАЇНІ

Проаналізовано стан інституційного й фінансового забезпечення інвестиційних процесів в Україні. Розглянуто основні напрями та тенденції інвестиційної політики нового покоління. Надано рекомендації щодо поступової інтеграції української державної інвестиційної політики до інвестиційної політики нового покоління.

The institutional and financial provision of the investment processes in Ukraine is analyzed. The main directions and trends of the new generation investment policy are investigated. The recommendations for gradual integration of Ukrainian state investment policy with the new generation investment policy are given.

Ключові слова: інвестиційна політика нового покоління, державна інвестиційна політика, іноземні інвестиції, інвестиційний протекціонізм.

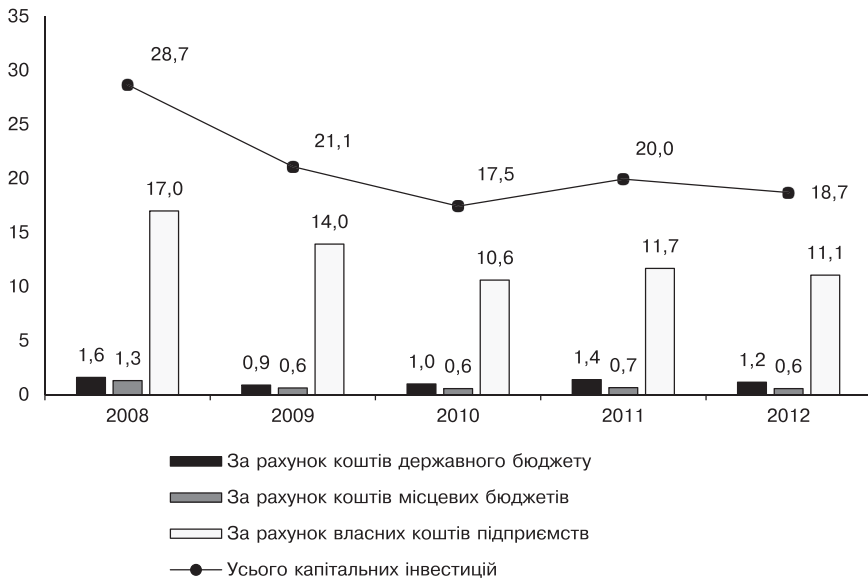
Активізація розбудови реального сектору економіки, створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення ефективності державних інвестицій наразі є ключовими напрямками державної політики України. Наша країна здійснює модернізацію економіки, що вимагає застосування актуальних у світовому масштабі підходів до вдосконалення державної інвестиційної політики та формування пріоритетів державних інвестиційних видатків. Так, державна інвестиційна політика України має включати основні аспекти цілей і завдань інвестиційної політики нового покоління, що враховує останні тенденції й потреби світової економіки. Інвестиційна політика нового покоління почала формуватись у міжнародному середовищі в післякризовий період та відображається в політичних курсах багатьох країн, які характеризуються одночасним рухом до подальшої лібералізації інвестиційних режимів і заохочення іноземних інвестицій та до регулювання інвестицій для досягнення цілей державної інвестиційної політики.

У Програмі економічних реформ на 2010—2014 роки розвиток державного інвестиційного потенціалу віднесено до пріоритетів [1]. У щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році” наголошується на необхідності збереження досить великих обсягів інвестиційних видатків зведеного бюджету за умов оптимізації обсягу інвестиційних проектів, що фінансуються за рахунок коштів державного й місцевих бюджетів. Це сприятиме підвищенню ефективності бюджетних видатків, а також стимулюватиме процеси національного виробництва та створить надійне підґрунтя для розвитку реального сектору, економічного зростання та забезпечення фінансової стійкості держави [2, с. 124].

В умовах посилення глобальної конкуренції фінансова стійкість держави та економічне зростання значною мірою залежать від характеру інвестиційних процесів, які визначаються напрямками й принципами державної інвестиційної

політики. Для забезпечення виконання визначених Президентом України пріоритетів державної політики було затверджено Державну програму активізації розвитку економіки на 2013—2014 роки [3], спрямовану на прискорення позитивних зрушень у національному соціально-економічному просторі. При цьому одним із пріоритетів програми визначено реалізацію інвестиційного потенціалу країни та формування сприятливого інвестиційного середовища з метою зміцнення її позицій на світовому конкурентному ринку.

Зі збільшенням ролі державних інвестицій в українській економіці спостерігається зростання частки коштів державного бюджету, наданих на фінансування капітальних інвестицій, у ВВП: у 2011 і 2012 рр. вона становила 1,4 та 1,2 % ВВП відповідно порівняно з 0,9 % ВВП у 2009 р. (рис. 1). Отже, потрібно приділити особливу увагу управлінню державними інвестиціями та вдосконаленню відповідних підходів.

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>).

Рис. 1. Динаміка капітальних інвестицій в Україні у 2008—2012 рр., % ВВП

Бюджетні видатки є ефективним інструментом впливу на економічну активність приватного сектору. Загалом видаткова частина державного бюджету має стимулювальний вплив на національне господарство, тому існує прямий зв'язок між показниками економічної активності та бюджетних витрат. А збільшення доходів бюджету пов'язане зі зменшенням фінансових можливостей домогосподарств.

Бюджетні інвестиції можуть стимулювати приватні інвестиції шляхом розвитку виробничої інфраструктури, вдосконалення міжрегіональних транспортних

сполучень, фінансування технологічних інновацій тощо. Крім прямого інвестування держава може стимулювати приватні інвестиції шляхом надання податкових преференцій. Однак вони будуть дієвими лише за умови наявності механізмів їх справедливого надання й контролю.

Важливу роль у забезпеченні економічного зростання та стійкого розвитку держави відіграють внутрішні інвестиційні ресурси, особливо державні інвестиції на фінансування вразливих галузей економіки (зокрема, за рахунок коштів Фонду регіонального розвитку), державне кредитування суб'єктів малого й середнього підприємництва, котрі працюють у стратегічно важливих галузях.

На сьогодні в Україні понад 50 % капітальних інвестицій фінансується за рахунок власних коштів підприємств. Велике значення для фінансування капітальних інвестицій має позиковий капітал (понад 13 %). Державне фінансування капітальних інвестицій в Україні становить 6—7 % загального обсягу інвестицій за результатами останніх років. Щодо обсягу коштів іноземних інвесторів, то їх частка не перевищує 4 % загального обсягу інвестицій у основний капітал (табл. 1).

Таблиця 1. **Капітальні інвестиції за джерелами фінансування в Україні у 2010—2012 рр., %**

Джерело фінансування	2010	2011	2012
Державний бюджет	5,8	7,1	5,8
Місцеві бюджети	3,4	3,4	3,1
Власні кошти підприємств і організацій	60,8	58,6	59,7
Кредити банків та інші позики	12,3	16,3	17,1
Кошти іноземних інвесторів	2,1	2,8	1,7
Кошти населення на будівництво власних квартир	2,5	1,7	1,3
Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво	8,6	5,8	7,5
Інші джерела	4,5	4,3	3,8

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>).

Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки зумовлює необхідність адаптації основних напрямів державної політики України до відповідних міжнародних стандартів. У зв'язку із цим заходи державної інвестиційної політики слід розробляти з урахуванням сучасних тенденцій розвитку інвестиційної політики нового покоління. Концептуальні засади цієї політики вперше ґрунтовно розглянуто й сформульовано на Конференції ООН із торгівлі та розвитку (UNCTAD) 2012 р.

У широкому розумінні інвестиційна політика нового покоління націлена на:

- забезпечення синергізму з ширшими цілями економічного розвитку або промисловою політикою та досягнення органічної інтеграції в стратегії розвитку;

- заохочення відповідальної поведінки інвесторів;

- забезпечення ефективності політики в ході її розроблення та реалізації, а також у інституційному середовищі, в якому вона діє [4, с. 192].

Метою такої політики на національному рівні є прискорення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва шляхом досягнення синергетичного ефекту від проведення інвестиційної політики та реалізації стратегій розвитку окремих галузей народного господарства; на міжнародному рівні — встановлення балансу в питаннях розподілу прав і обов'язків іноземних інвесторів та приймаючої країни, вдосконалення інвестиційних угод, що гарантують економічну безпеку країни, до якої спрямовується іноземний капітал, та повною мірою забезпечували право власності інвесторів. Характерною рисою інвестиційної політики нового покоління є акцент на розвитку внутрішнього інвестиційного ринку та збільшення значення останнього для розвитку національної економіки.

Зазначена політика ґрунтується на таких принципах:

- 1) спрямування інвестиційних потоків у ключові галузі національного господарства з метою підвищення його конкурентоспроможності;
- 2) інтеграція інвестиційної політики до стратегій розвитку окремих галузей та економіки країни загалом;
- 3) максимізація позитивних та мінімізація негативних ефектів від інвестування;
- 4) відповідальність суб'єктів за наслідки інвестиційної діяльності;
- 5) посилений інституціональний вплив на реалізацію інвестиційної політики [4, с. 103].

Світовий банк у 2012 р. виокремив питання, що є базовими при розробленні державної інвестиційної політики та формуванні портфеля державних інвестиційних проектів, а саме:

- ефективність державних витрат на фінансування інвестиційних проектів;
- планування фіскальних стимулів інвестиційної діяльності;
- раціоналізація використання природних ресурсів;
- невизначеність економічного зростання: обґрунтування джерел середньострокових витрат [5].

Державне регулювання інвестиційної діяльності стосовно обмеження національної залежності від іноземного капіталу зосередилося на двох напрямках: 1) встановлення нових бар'єрів для іноземного капіталу та проведення ретельнішої перевірки вхідних потоків прямих іноземних інвестицій (ПІІ) (наприклад, у сільськогосподарській, фармацевтичній галузях); 2) посилення заходів регуляторної політики у видобувних галузях, що включає націоналізацію, експропріацію, а також збільшення ставок корпоративного оподаткування й роялті.

У табл. 2 наведено базові принципи розроблення інвестиційної політики нового покоління для забезпечення економічного зростання відповідно до рекомендацій UNCTAD.

Окрім відповідності наведеним принципам, заходи інвестиційної політики мають формуватися за чітко визначеною методикою, що дасть змогу максимізувати їхню ефективність (рис. 2).

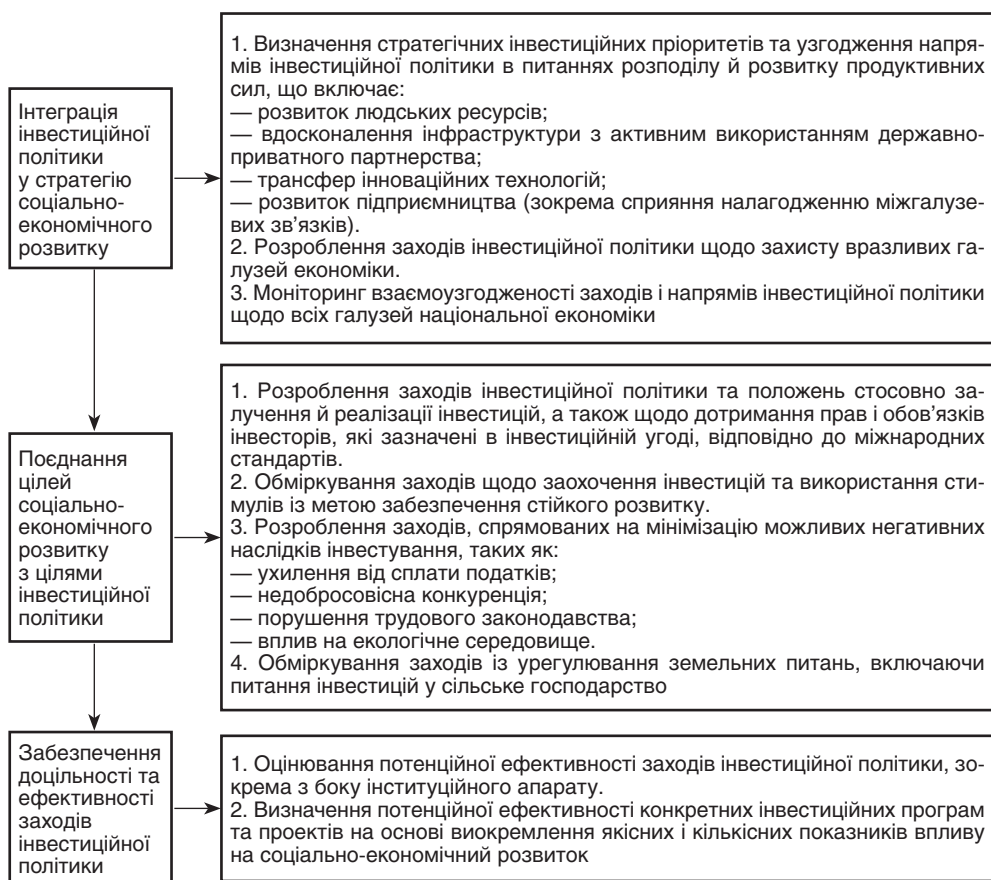
Таблиця 2. Основні принципи формування інвестиційної політики нового покоління для забезпечення економічного зростання

Сфера впливу	Принцип
Інвестування для стійкого економічного зростання	Головною метою інвестиційної політики є заохочення інвестицій для забезпечення економічного зростання та стійкого розвитку
Узгодженість напрямів державної політики	Інвестиційна політика має базуватися на загальній стратегії розвитку країни. Усі напрями державної політики, що впливають на інвестиції, мають бути взаємоузгодженими та давати синергетичний ефект як на національному, так і на міжнародному рівнях
Державне управління та органи державної влади	Інвестиційна політика повинна розроблятися з участю всіх зацікавлених сторін, будуватися в рамках державного інституційного апарату, ґрунтуватися на верховенстві права, високих стандартах державного управління та забезпечувати передбачуваність, ефективність і прозорість процедур реалізації інвестицій для кожного інвестора
Динаміка ухвалення політичних рішень	Інвестиційну політику слід регулярно переглядати з метою забезпечення ефективності й своєчасності адаптації змін відповідно до динаміки розвитку економічного середовища
Збалансованість прав і обов'язків	Інвестиційна політика повинна бути збалансованою в питаннях розподілу прав і обов'язків держави та інвесторів із метою досягнення взаємовигідних домовленостей
Право на регулювання	Кожна країна має суверенне право встановлювати правила припливу іноземного інвестиційного капіталу та його обігу на своїй території з урахуванням міжнародних зобов'язань для суспільного блага та мінімізації ймовірних негативних наслідків
Прозорість інвестиційного процесу	Відповідно до стратегії розвитку кожної країни, інвестиційна політика має створити прозорі, стабільні й передбачувані умови для припливу інвестиційного капіталу
Захист прав інвесторів	Інвестиційна політика повинна забезпечувати високий рівень захисту прав інвесторів та не мати дискримінаційного характеру
Стимулювання інвестиційної діяльності	Політика щодо сприяння залученню інвестицій повинна бути узгоджена з цілями розвитку секторів економіки та спрямовуватися на мінімізацію ризику недобросовісної конкуренції
Корпоративне управління та відповідальність	Інвестиційна політика має спрямовуватися на застосування найкращої міжнародної практики корпоративної соціальної відповідальності та корпоративного управління
Міжнародна співпраця	Міжнародне співтовариство повинне співпрацювати в питаннях реалізації спільних інвестиційних проектів із метою розв'язання політичних проблем у малорозвинутих країнах

Джерело: складено за: Towards a New Generation of Investment Policies : World Investment Report 2012 / UNCTAD. — P. 28 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2012_embargoed_en.pdf.

Досягнення балансу здійснення державного контролю економічної безпеки та розвитку галузей, що є суверенним правом кожної країни, та необхідності залучення ПІІ залишається одним із основних завдань державної інвестиційної політики. Сьогодні вперше на міжнародному рівні обговорюються питання інвестиційного протекціонізму. В економічній літературі під цим терміном найчастіше розуміється нейтралізація загроз із боку іноземних інвесторів, таких як:

- монополізація національних ринків;
- монополізація ринку фінансових послуг;
- залежність національних виробників від іноземних кредиторів;
- вплив кваліфікованого персоналу до материнських компаній;

Джерело: складено за: Towards a New Generation of Investment Policies : World Investment Report 2012 / UNCTAD. — Р. 29 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2012_embargoed_en.pdf.

Рис. 2. Методика розроблення заходів інвестиційної політики з метою сприяння економічному зростанню

— перетворення національної промисловості на сировинну базу розвинутих країн;

— контролювання іноземними компаніями стратегічно важливих галузей, що забезпечують економічну й продовольчу безпеку країни [6, с. 110].

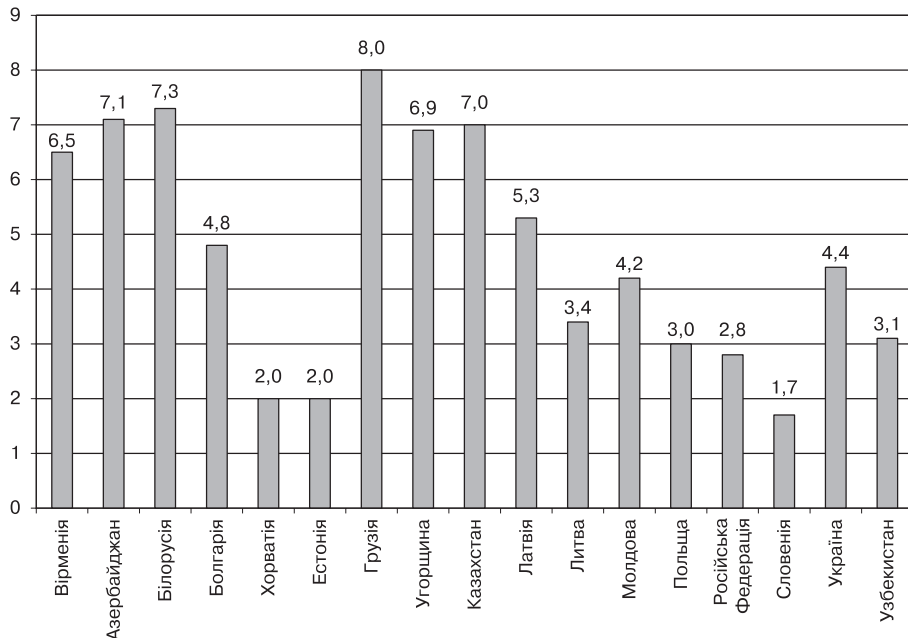
У більшості розвинутих країн вказані заходи вже багато років широко застосовуються для регулювання обсягу іноземних інвестицій у межах національних економік.

Еволюція інвестиційної політики нового покоління почалася з виокремлення її концептуальних засад, що значною мірою стосуються приведення інвестиційної діяльності у відповідність із загальнодержавними цілями соціально-економічного розвитку, та завершилася галузевим розподілом заходів

інвестиційної політики згідно з пріоритетами розвитку національної економіки й місцем держави в глобальному ланцюжку вартості.

У інвестиційному звіті UNCTAD 2013 р. відзначено тенденцію диверсифікації заходів інвестиційної політики у сфері прямих іноземних і внутрішньо-державних інвестицій. Так, минулого року у світовій економіці спостерігалася тенденція конкретизації заходів інвестиційної політики за галузями. Загалом світові тенденції лібералізації інвестиційних режимів та політики залучення приватного капіталу до розвитку секторів економіки поєднуються з посиленням заходів інвестиційного протекціонізму стосовно стратегічно важливих галузей, які впливають на економічну безпеку держави. Зокрема, вдосконалено процедури контролю й моніторингу проектів із участю ПІІ задля недопущення монополізації певних галузей. Такі заходи стосуються передусім добувної промисловості й сільського господарства, оскільки ефективне використання природних ресурсів та їх оптимальний розподіл є важливими складовими економічної безпеки держави [7].

Також обмеження щодо залучення іноземного капіталу стосуються електроенергії, газу та водопостачання. Політика активного залучення ПІІ проводиться переважно в галузі гуртової й роздрібною торгівлі, мас-медіа, транспорту [7]. На рис. 3 показано динаміку надходжень ПІІ в деякі країни світу в 2011 р.

Джерело: складено за даними Світового банку (<http://www.worldbank.org>).

Рис. 3. Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій у деякі країни світу у 2011 р., % ВВП

Як видно з рис. 3, у 2011 р. найбільша частка інвестиційного іноземного капіталу у ВВП спостерігалася у Грузії (8,0 %), Білорусії (7,3 %), Азербайджані (7,1 %) та Казахстані (7,0 %), що свідчить про лібералізацію інвестиційної політики стосовно іноземного капіталу. Водночас низька частка ППІ у ВВП таких країн, як Словенія (1,7 %), Хорватія та Естонія (2,0 %) свідчить про застосування до іноземних інвесторів протекціоністських заходів. У цьому контексті важливо визначити оптимальне співвідношення іноземного й внутрішнього інвестиційного капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості держави та її економічного зростання.

Зауважимо, що в країнах, які розвиваються, зазвичай внутрішні інвестиції переважають над прямими іноземними. Завданням державної інвестиційної політики є забезпечення такого їх співвідношення, котре дасть змогу досягти економічного зростання та усунути соціальні диспропорції [6, с. 21].

Інвестиційна політика нового покоління характеризується збільшенням ролі глобальних ланцюжків вартості в процесі формування конкурентних переваг країни та забезпечення її економічного зростання. У такому ланцюжку додана вартість формується на рівні кожної наступної країни, яка експортує проміжний товар виробничого циклу. Контроль глобальних ланцюжків вартості здійснюють транснаціональні корпорації (ТНК).

Взаємозв'язок інвестицій і глобальних ланцюжків вартості полягає в тому, що з допомогою інвестицій реалізується експортний потенціал держави. Тобто формуються фактори виробництва, які можуть забезпечити створення експорторієнтованої доданої вартості, котра, так само як інвестиції, є складовою ВВП. На етапі розроблення державної інвестиційної політики важливо визначити роль країни у створенні доданої вартості та відповідні завдання з огляду на спроможність галузей національної економіки.

Потужні економіки, зокрема США, Японії, прагнуть створювати внутрішні ланцюжки доданої вартості так, щоб іноземне втручання в цей процес було незначним. Виняток становлять лише Китай, Німеччина й Великобританія. При цьому істотну частку іноземної доданої вартості матимуть економіки з розвинуеною експорторієнтованою обробною промисловістю (імпорт сировини — оброблення — експорт продукту).

Величину внутрішньої доданої вартості кожної окремої країни визначають її ВВП, структура економіки, експорту та його модель, місце в глобальному ланцюжку вартості. Структуру доданої вартості формують ТНК, які забезпечують близько 80 % обсягу міжнародної торгівлі, через:

- інтра-фірми (торгівля між філіями з різних країн, що належать одній корпорації);

- способи організації міжнародного виробництва, не пов'язані з участю в капіталі (підрядне промислове виробництво, аутсорсинг послуг, підрядне сільське господарство, франшизинг, ліцензування, управлінські контакти тощо, з допомогою котрих ТНК координують діяльність компаній країн-реципієнтів, не беручи участь у капіталі);

— трансакції за принципом “витягнутої руки”, за яких продавець і покупець продукції не мають жодного стосунку один до одного та функціонують незалежно. Основною характерною рисою таких трансакцій є прагнення кожного учасника задовольнити власні інтереси та відсутність будь-якого стороннього тиску.

Таким чином, формування інвестиційної політики нового покоління вимагає підвищеної уваги до діяльності іноземних інвесторів на території країни та до місця й ролі, котру відіграє держава в глобальному ланцюжку вартості.

Формуванню інвестиційної політики нового покоління в Україні значною мірою сприяє прийняття Закону України “Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць” [8], метою якого є створення умов для активізації інвестиційної діяльності шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках розвитку економіки задля запровадження новітніх і енергозберігаючих технологій, а також Стратегії розвитку системи управління державними фінансами [9]. Остання, зокрема, сприяє вирішенню таких питань, як удосконалення методології підготовки, оцінки й відбору інвестиційних проектів, а також визначення принципів і механізмів державного інвестування для реалізації проектів, що потребують державної фінансової підтримки; розроблення чітких критеріїв відбору інвестиційних проектів, котрі передбачають державне інвестування або фінансову підтримку, з урахуванням особливостей певної галузі економіки; забезпечення розвитку системи прямих державних інвестицій, у т. ч. на умовах спільного фінансування, прозорості процесу державної фінансової підтримки інвестиційних проектів, спрямованих на розв’язання пріоритетних завдань соціально-економічної політики держави, а також запровадження механізмів моніторингу й оцінки впливу державного інвестування на соціально-економічний розвиток; здійснення контролю ефективного використання бюджетних коштів, наданих на реалізацію інвестиційних проектів; підвищення ефективності та прозорості функціонування механізмів державно-приватного партнерства (концесії, спільна діяльність, угоди про розподіл продукції тощо), котрі потребують удосконалення нормативно-правової бази.

Таке законодавство створює підґрунтя для підвищення ефективності державних інвестиційних видатків та регулює процес надання державної підтримки при здійсненні інвестиційних проектів шляхом визначення умов і критеріїв останньої, а також розподілу відповідних повноважень між органами державної влади різних рівнів.

Зауважимо, що інвестиційна політика нового покоління в Україні в першу чергу має включати заходи, спрямовані на розвиток реального сектору економіки. У цьому контексті особливо важливим є встановлення оптимального співвідношення прямих іноземних і внутрішніх інвестицій. З огляду на гостру потребу в упровадженні у вітчизняне виробництво технічних новацій і високих технологій, залучення іноземних інвесторів є необхідним. Тож доцільно збалансувати протекціоністські заходи інвестиційної політики та реалізацію стратегічних напрямів розвитку реального сектору економіки.

Зважаючи на умови залучення іноземних інвестицій, галузь залишати-меться відкритою для закордонного інвестора до закінчення дії угоди щодо іноземного інвестування, треба зазначити в ній запобіжні заходи стосовно можливості монополізації певної галузі. Основним методом боротьби з подібними явищами є укладення угод, у яких детально вказуються межі та строки використання іноземного капіталу.

Оскільки частка коштів іноземних інвесторів у структурі фінансування капітальних інвестицій в Україні є незначною, протекціоністські заходи слід обмежити. Зокрема, доцільно дозволити входження на ринок агропромислового виробництва, добувної промисловості та енергетичного сектору лише вітчизняним компаніям із правом залучати іноземні передові технології з метою модернізації виробничих процесів; встановити граничну межу ППІ в кожній галузі на рівні 30 % задля запобігання її монополізації; зобов'язати іноземних інвесторів здійснювати діяльність на території України лише за умов укладення інвестиційних угод.

У процесі формування інвестиційної політики нового покоління в Україні потрібно визначити пріоритетні сфери спрямування інвестиційних потоків та встановити оптимальну пропорцію їх фінансування з державних і приватних джерел. Відповідно до Закону України “Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць”, пріоритетними є галузі економіки, орієнтовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній, конкурентоспроможній, екологічно чистій продукції, високоякісних послугах, які реалізують державну політику щодо розвитку виробничого й експортного потенціалів, створення нових робочих місць.

Ще одним напрямом інвестиційної політики нового покоління в Україні є розвиток державно-приватного партнерства. Участь вітчизняних підприємців у фінансуванні інвестиційних програм (зокрема тих, що дають значний соціальний ефект) великою мірою визначається гарантіями з боку держави щодо отримання очікуваного прибутку, прав власності на об'єкти інвестування відповідно до укладених договорів, а також покриття ризиків реалізації програм. При цьому договори про реалізацію програм такого партнерства повинні бути якомога прозорішими.

У контексті формування інвестиційної політики нового покоління в Україні вважаємо за доцільне:

- забезпечити захист вітчизняних ринків від монополізації іноземними інвесторами шляхом встановлення граничної межі ППІ в кожній галузі;
- спрямувати державні інвестиційні ресурси на співфінансування проєктів із українськими компаніями, які здійснюють діяльність у сферах АПК, будівництва, транспорту та зв'язку;
- розширити фінансування за рахунок державного бюджету інвестиційних програм у сфері біо- й нанотехнологій, фармацевтичній галузі, енергозбереженні;

— створити рівні умови для всіх інвесторів шляхом відмови від надання галузевих податкових пільг та переходу на інвестиційний податковий кредит, що дасть змогу зменшити втрати бюджету від надання пільг та забезпечить цільове використання податкових преференцій у пріоритетних галузях національної економіки;

— удосконалити з огляду на міжнародні стандарти інституційне забезпечення реалізації інвестиційних проектів на умовах державно-приватного партнерства;

— розробити чітку процедуру надання статусу інвестиційного проекту, що отримає державну допомогу у вигляді державних кредитів, часткового бюджетного інвестування у формі такого партнерства та державних гарантій.

Список використаних джерел

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава : програма економічних реформ на 2010—2014 роки / Комітет з екон. реформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.

2. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. — К. : НІСД, 2013. — 576 с.

3. Програма активізації розвитку економіки стане початком структурних змін // Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=246010062.

4. Towards a New Generation of Investment Policies : World Investment Report 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Preface-Key-messages-and-Overview-en.pdf>.

5. Strengthening Public Investment Management World Bank Public Sector and Governance Group PRMPS. — April 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.slideshare.net/PRMPS/public-investment-management>.

6. Non-Equity Modes of International Production and Development : World Investment Report 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/WIR2011_WebFlyer.aspx.

7. Global Value Chains: Investment and Trade for Development : World Investment Report 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=588>.

8. Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць : закон України від 06.09.2012 № 5205-VI // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 183.

9. Уряд схвалив Стратегію розвитку системи управління державними фінансами // Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246562859&cat_id=244276429.